

CLOUGH (TEULU), Plas Clough, Glan-y-wern, Bathafarn, a Hafodunos, sir Ddinbych.

Yn yr 17eg ganrif bu disgynyddion **Syr Richard Clough** yn byw yn sir Ddinbych, gan roi siryf ar ôl siryf i'r sir a henadur ar ôl henadur i dref Dinbych. Tua chanol y 18fed ganrif cawsant fesur newydd o uchelgais a medrusrwydd mewn busnes a'u galluoedd hwynt i gael iddynt eu hunain trwy briodas neu bryniant ystadau **Thelwaliaid** Bathafarn, Powelliaid Glan-y-wern, a **Llwydiaid** Hafodunos a thrwy hynny ddarparu ar gyfer cyfresi o deuluoedd mawrion, a llawer aelod ym mhob cenhedlaeth yn mynd i'r prifysgolion ac yn eu henwogi eu hunain, mewn ystyr leol, ym myd yr Eglwys, y gyfraith, neu'r fyddin. Allan o 13 phlentyn HUGH CLOUGH (1709 - 1760) aeth tri i Rydychen, fel yr aethai yntau o'u blaen, ac aeth un, HUGH CLOUGH (1746 -?), i Gaergrawnt, gan ddyfod yn gymrawd Coleg y Brenin, yn gyfaill Cowper a Hayley, ac yn fardd, eithr bu farw'n ieuanc. Ar ôl gadael Rhydychen, priododd yr ieuengaf ohonynt, sef ROGER (BUTLER) CLOUGH (1759 - 1833), Anne Jemima Butler, Warminghurst, Sussex (chwaer a chydaueres gwraig ei frawd hŷn - y ddwy chwaer yn disgyn o deulu **Dolbeniaid** Segrwyd o ochr eu mam); cymmerth ef gyfenw ei wraig yn ail enw iddo'i hun. Cafodd fywoliaeth yn Sussex, eithr newidiodd hi am Wyddelwern (1791), a Chorwen wedi hynny (1797), a gwerthodd ystad ei wraig yn Sussex a phrynu ystad Bathafarn yn ei sir ei hun. Fe'i gwnaethpwyd yn ganon yn eglwys gadeiriol Llanelwyr (1793), yn ustus heddwch (c. 1794), ac yn aelod o gyngor tref Ddinbych (1802). Yr oedd ei frawd THOMAS CLOUGH (1756 - 1814) hefyd yn ustus heddwch ac yn ganon - bu hefyd yn henadur (1794) ac yn ddiweddarach (1797) yn rheithor Dinbych - a chymmerth y ddau fesurau cryfion yn erbyn terfysgwyr yn y dref a'r cylch adeg balot y milisia (1795). Ceir profion o allu Roger B. Clough ym myd busnes yn y gwelliannau amaethyddol a wnaethpwyd ar ei ystadau (o 1792 ymlaen) - rhoddwyd iddo fedal aur y Society of Arts yn 1807 - ac yn sefydlu'r banc cyntaf yn Ninbych (c. 1794) gyda David Mason, Ystrad Uchaf, y Parch. J. Lloyd Jones, Plas Madoc, a RICHARD BUTLER CLOUGH, Minydun, Colwyn, mab ei frawd hynaf; priododd yr olaf Catherine, merch ei ewythr (sef Roger Butler Clough), ac adeiladodd ac enwi, er cof amdani, eglwys S. Catherine, Colwyn (1837). Methodd y banc yn nirwasgiad y flwyddyn 1814, a bu raid gwerthu eiddo diwydiannol o fathau eraill a ddelid gan y partneriaid; golygodd talu i'r echwynwyr eu gofynion yn llawn (1822) i Clough a'i wraig gollu llawer o'r arian a etifeddasant, ond yr oedd y rhan fwyaf o'u 10 plentyn un ai wedi dechrau ar waith eu bywyd neu wedi priodi. Daeth yr ail fab, JAMES BUTLER CLOUGH (1784 - 1844), yn farsiantwr cotwm yn Lerpwl ac yn dad i ARTHUR HUGH CLOUGH (1819 - 1861), y bardd, ac ANNE JEMIMA CLOUGH (1820 - 1892) arloesydd y mudiad addysg i ferched a phennaeth cyntaf Coleg Newnham, Caergrawnt; deuai'r brawd a'r chwaer ar dro weithiau i Minydun (tŷ nad yw'n bod weithian) hyd farw eu hewythr yn 1844.

Awdur

Yr Athro Emeritus Arthur Herbert Dodd, (1891 - 1975)

Ffynonellau

J. E. Griffith, *Pedigrees of Anglesey and Carnarvonshire Families* (1914), 329-30, 369

John Williams, *Ancient and modern Denbigh a descriptive history of the castle, borough and liberties with sketches of the lives, character and exploits of the feudal lords* (Dinbych 1856), 280

The Records of Denbigh and its Lordship bearing upon the general history of the county of Denbigh since the conquest of Wales; illustrated with many gems of Welsh mediæval poetry never before published (1770), 171-2

H. B. Thomas, *A History of the Diocese of St. Asaph* (1874), i, 360; iii, 199

Foster, *Alumni Oxonienses: the members of the University of Oxford*, i, 266

Walter Davies, *General view of the agriculture and domestic economy of North Wales containing the counties of Anglesey, Caernarvon, Denbigh, Flint, Meirionydd, Montgomery. Drawn up and published by order of the Board of Agriculture and Internal Improvement*, 261

Economica, 1926, 22

The North Wales Gazette, 12 Rhagfyr 1822, 27 Chwefror 1823

Bulletin of the Board of Celtic Studies, iv, 61-73

Oxford Dictionary of National Biography, xi, 127

J. I. Osborne, *Arthur Hugh Clough* (Llundain 1920), 1920

B. A. Clough, *A Memoir of Anne Jemima Clough* (Llundain 1897), 1897

Proceedings of the Llandudno and District Field Club (Llanfairfechan 1906-1953), xx, 24

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: Q20732711

Ydyddiad cyhoeddi: 1953

Hawffraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

Preifatrwydd a Chwcis
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

LGC
NLW

LLYFRGEL
THE NATION

Yn ddiogel gan
Llywodraeth Cymru
Secured by
Welsh Government